

בין המצרים, מגילת איכה (7)

אפוא, לתבוע מאתנו להתאבל על חורבן ירושלים והבית המקדש? ותרץ שעצם העובדה שאצל החשובים יש הרגשות אבלות וצער על חורבן, מהוה ראיה שאכן בית המקדש קיים! ואמנם, בית המקדש עומד בשמים, כשהוא מוכן לרדת לעולם התחתון. ואילו רק היינו ראויים לכך היה יורד. ומאחר שהוא חי, יש מקום לתבוע מאתנו אבלות וצער עליו. זהו שאומר הירושלמי (יומא א:): כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו.

ומתוך האור "בין המצרים"

ימי "בין המצרים" ימים המסוגלים לגאולה
ימי "בין המצרים", הם ימים של עבודה מעשית רוחנית, השייכת במיוחד לימים נוראים אלו. חז"ל אומרים (תענית ל:): כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמתה. העבודה העצמית היא להרגיש את האבילות על החורבן. בשם האר"י ז"ל כתוב, שראוי לבכות אחר חצות היום, וביותר לאחר חצות הלילה. ענין הבכיה מורה על ההשתתפות של האדם, במצב הרוחני של כלל ישראל, ובצער השכינה. הרבה אנשים משתתפים עם רגשות שמחה בחתונה, כל אחד מצטרף למעגל החוגגים, לעומת לוויית המת רק קרובי המשפחה בוכים. מי שמרגיש קירבה מתעורר לבכי. וכך בימים אלו של אבילות על חורבן הקודש והמקדש, נבחן כל אחד, על מידת קירבתו אל הקדושה, מהי השייכות והשותפות שלו עם עם ישראל ועם הקב"ה. ובוה צריך לעבוד ולחזק את תחושת השייכות.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "גלות ונחמה"

מגילת איכה

השליך משמים ארץ ישראל (איכה ב. א)
על פי זה יש לפרש הפסוק "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" (הושע יד. ב). בעת החורבן גרמו העוונות לכך שהקב"ה הסיר את זיו איקונין של יעקב מכסא כבודו. אם כן, על ידי שנשוב בתשובה שמגעת עד כסא הכבוד, יוחזר איקונין של יעקב, ישראל, לכסא הכבוד. וזהו שאומר הכתוב: "שובה ישראל", כלומר החזיר איקונין של יעקב עד כסא הכבוד, על ידי כח התשובה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות מגילת איכה, בין המצרים"

קרן אור באפילה

גדע בחרי אף כל קרן ישראל (ב. ג)

בתוך הדברים הקשים והמרים הנאמרים כאן, יש בהם בשורה גדולה, אומר בעל "ישמח משה", ומפרש זאת על פי דברי ריש לקיש החותמים את מדרש רבה, אשר

רגע החורבן הוא הפתח לנחמה

באבלות שלקראת הרגע הנורא של שריפת בית אלוקינו, ישנם שלבים. ככל שאנו מתקרבים לאותה שעה של חורבן הבית מתעצמת האבילות. ביי"ז בתמוז מתחילים באיסור נישואין ותספורת (כל אחד לפי מנהגו). משנכנס אב, ממעטין בשמחה, אין אוכלים בשר, לא שותים יין ולא מכבסים (כל אחד לפי מנהגו). בשבוע שחל בו תשעה באב, דיני האבילות יותר חמורים, ערב תשעה באב, סעודה המפסקת הרי היא כמי שמתו מוטל לפניו כמובא בגאונים. בתשעה באב עצמו נוהגים בכל דיני האבילות: חמישה עינויים, יושבים על הארץ, אין מניחים בבוקר תפילין וכו'. הכל לקראת הרגע הנורא של שריפת בית אלוקינו. והנה מגיע אותו רגע נורא, חצות היום של תשעה באב אז היה זמן השריפה. ואז משום מה נפקעת האבילות במידת מה, קמים מהארץ, מתעטפים בטלית, מניחים תפילין ומחזירים את הפרוכת למקומה. פלא! והלא כל האבילות היתה לקראת הרגע הנורא הזה, וכשהרגע הזה מגיע, אנו ממעטים באבילות? הביאור הפשוט בזה מובא בראשונים על פי המדרש (איכה רבה ד. יד) מפני שאז הפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים, ולא כילה את חמתו בעם ישראל. אך ישנה עוד קבלה של קדמונים בטעם הדבר, כי בתשעה באב לאחר חצות נולד משיח, וגם זה דבר פלא, וכי זה הזמן הראוי ללידתו של משיח, אל מול להבות האש של בית המקדש? אולם רואים אנו בבירור, שכלל שהאבלות גדולה יותר, גם הסיבה לנחמה גדולה יותר. לא חג הפסח על מעלותיו הנשגבות, ולא חג השבועות זמן תורתנו ולא זמן נעלה אחר הוא הזמן ללידתו של המשיח. רק הזמן של פסגת האבלות, הרגע של החורבן הגדול, כאן הוא הפתח לנחמה. האבלות היא הסיבה לשמחה, לנחמה. וכמו שאמרו חז"ל: כל המתאבל על ירושלים זוכה בשמחתה. (תענית ל:)

רב פינקוס זצ"ל בספרו "גלות ונחמה"

כאילו חרב בימיו

הגאון מוילנא אומר: כי החורבן היה כמיתה לכלל ישראל, ומעת החורבן נשארו גוף ללא נשמה, ואחר כך נרקב הבשר והעצמות נתפזרו, במשך הדורות נרקבו גם העצמות, והנה נשאר מאתנו אלא תרוד רקב ונעשה עפר. אך למרות דברים הנוראים אלו, המתארים את דלות מצבנו, רבים מאיתנו חיים את חיינו מבלי לחוש בפנימיות הלב את האבלות ואת חסרונו של בית המקדש. מהי סיבתו של חסרון הרגשה זו? **רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל** הקשה: הלא גזרת המת שישתכח מן הלב, וכל שכן שישתכחו עצים ואבנים, כיצד שייך

הלכה: ברכה שעשה לי כל צרכי

כתב מ"ב (סימן תקנ"ד סקל"א): והנה אע"פ שאסור בט"ב ויוה"כ בנעילת הסנדל מ"מ הסכימו הרבה אחרונים שיוכל לברך ברכה "שעשה לי כל צרכי". ובפסקי תשובות (אות טז) כתב: והנהגים עפ"י האר"י ז"ל אינם מברכים ברכה שעשה לי כל צרכי אלא בלילה כשנועל את נעלי העור, ואף שבימינו נהוג ללכת בנעלי בד או גומי אעפ"כ אין לברך, אמנם יש שכתבו שאלו שהולכים בנעלי בד וגומי יש להם לברך אף לפי השיטות הנ"ל.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: כל האוהב את עצמו אין לו מתחרים

ספר "שמחלה"

חקירה: בעל מום

קדושת הגוף לא חלה עליו, משום שאינו ראוי למזבח, או משום שאפשר לפדותו, וקדושת הגוף חלה רק על דבר שא"א לפדותו (הגר"ח על הרמב"ם איסורי מזבח ג' ד"ה ונראה).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בסבר פנים יפות

רבי יצחק אייזיק מדזיטשוב היה אומר: מצינו בפרקי אבות: הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. והנה המלה 'בסבר' היא לכאורה מיותרת, שהרי די לומר: בפנים יפות. ברם, חכמינו נתכוונו לומר בזה, שאפילו אם תפגוש אדם שאינו חביב עליך ואינו נוח לך, בכל זאת השתדל להאיר גם לו פנים, כך שהוא יהא סבור כי אתה מקבל אותו בפנים יפות.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קנז)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, מאיר בן גבי זוירה, אברהם בן רבקהסשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. ז'אן דוד בן תרז אסתר. מוריס משה בן מרי מרים.

נאמרו על הפסוק האחרון של מגילת איכה: "כי אם מאוס מאסתנו עלינו עד מאוד", אמר ריש לקיש, אם הקב"ה רחם מאתנו מפני שמאס בנו, אין לנו שום תקוה, ח"ו, אך אם הוא רק קצף עלינו יש לנו תקוה, כי כל מי שכוועס סופו שיתרצה כשיעבור כעסו. וזהו שאמר כאן המקונן ודקדק בדבריו: "גדע בחרי אף", כי כל מה שהקב"ה הרע לנו היה מפני שקצף עלינו וכעס, אבל זאת היא בעצם בשורה גדולה וטובה. כי כל מי שכוועס סופו שיתרצה כשיעבור כעסו, וזו "כל קרן ישראל", "קרן", מלשון חוזק ואומץ, כמו "וקרני ראם קרניו" (דברים לג.ז).

ומתוך האור "מגילת איכה"

גדול כים שברך (ב. יג)

המקונן ממשיך את ייסוריהם של ישראל ל'ים', כי בכך ניכר ההבדל בינם לבין הצרות הניתכות על אומות העולם. העונשים של ישראל אינם מכלים אותם, כמו הים הבולע כל מימות שבעולם ואינו מתמלא לעולם. כל הנחלים "הולכים אל הים והים מלא" (קהלת א. ז). כך טבעם של ישראל, סופגים את כל הייסורים שבעולם ואינם כלים, כמאמר חז"ל: חיצם כלים והם אינם כלים. (סוטה ט.). אולם אומות העולם, כאשר גדשה סאתם והגיעה עת עונשם, אזי כלים הם בחטאיהם.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות מגילת איכה, בין המצרים"

מוסר: איך מוחלים ואיך גורמים לבקשת מחילה?

עלינו לדעת: כי "מחילה" היא מלשון מחול, מעגל, מחילה אמיתית היא להחזיר את הגלגל אחורה, כביכול, כאילו לא היתה שום פגיעה. כאשר הפגיעה קשה, דרך כלל אי אפשר למחוק אותה לחלוטין. בספר "הכרמל" מובא בשם המלבי"ם שסליחה היא מחיקת החטא או הפגיעה מן המציאות. בפסוק (תהלים קל. ד) אומר דוד המלך להקב"ה: "כי עמך הסליחה למען תורא". ומבאר שם רש"י: הסליחה מצויה רק אצלך עמך, עם הקב"ה הסליחה. רק אצל הבורא מצוי הכח הזה, לנקות לחלוטין ולהעלים מעשה שכבר נעשה בבחינת "וסר עונך וחטאתך תכופר" (ישעיהו ו. ז) שהעון סר ממש מן המציאות. יש אומרים שמחילה היא חפירה עמוקה, כמו מחילה תת קרקעית צריך למצוא מסילות עמוקות, דרכים מתחת לפני האדמה, כיצד להגיע אל לבו של הנפגע, כדי שתהיה מחילה אמיתית. מחילה מן השפה ולחוץ הוא כמעט כלום. קשה להשיג מחילה של אשה, משום שהפגיעה בה עמוקה. אל"ף ביי"ת של הדרכת חתן הוא ללמד אותו את דברי הגמרא (בבא מציעא נט.): לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה. יחס לא ראוי כלפי האשה גורם לבעיות בפרנסה, יחס טוב לאשה מביא, בנוסף לאושר, גם ברכה כלכלית.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

